

Maryja – kobieta apostołskiego działania

„Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie” (Łk 1,44).

„Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu: dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan” (Łk 2,10-11).

„Teraz, o Władco, pozwól odejść słudze Twemu w pokoju, według Twojego słowa. Bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie, któreś przygotował wobec wszystkich narodów: światło na oświecenie pogan i chwałę ludu Twego, Izraela” (Łk 2,29-32).

„Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali.” (Mt 2,10).

Cztery różne wydarzenia, w których uczestniczą Jezus i Maryja, ukazują radość jako owoc spotkania różnych osób z Chrystusem. Maryja w tym kontekście staje się pierwszą apostołką, która do różnych środowisk niesie Jezusa. W pierwszej kolejności jest to Jej środowisko rodzinne. Dalej prości, zwykli ludzie. Ci, którzy służyli w Jerozolimskiej świątyni. W końcu ta radość staje się także udziałem pogan – reprezentantów wszystkich ras, języków i narodów, które uobecniają się w osobach Mędrców ze Wschodu.

Apostolstwo w całej swojej historii nigdy nie było pojmowane jako bierna postawa, lecz zawsze przejawiało się w konkretnych aktach człowieka: słowach i czynach, które świadczyły o jego przynależności do Chrystusa i woli dzielenia się z innymi swoim doświadczeniem wiary. Innymi słowy apostołstwo oznacza niesienie Chrystusa wszędzie tam, gdzie jest On jeszcze nieznan lub został przez człowieka odrzucony i zapomniany.

1. Wymiary apostołstwa Maryi

Maryja śpieszy po Zwiastowaniu do odległego o 6 km od Nazaretu, Ain-Karim, by z właściwą kobiecie czułością służyć wiele starszej od siebie krewnej.

Jej wejście do domu Elżbiety i Zachariasza wywołuje spontaniczną reakcję, zarówno matki, jak i jej syna, Jana. Elżbieta napełniona Duchem Świętym, który wchodzi do jej domu wraz z Jezusem, przyniesionym przez Maryję, „zostaje wprowadzona w głąb tajemnicy przyjścia Mesjasza. Duch Święty jest w niej sprawcą szczególnego olśnienia, które wyraża się w skierowanym do Maryi pozdrowieniu” (DŚ 41,4). Słowa, które kieruje Elżbieta do Maryi, wyrażają samą istotę Osoby, którą rozpoznała jako swego Pana, ukrytego jeszcze przed światem w łonie Maryi.

Już w pierwszych słowach Zwiastowania, anioł zaprasza Maryję do zasmakowania w radości Pana; *Raduj (chaire) się pełna łaski* (por. Łk 1,28). To punkt kulminacyjny prorockich zapowiedzi w Starym Testamencie (por. Za 9,9; So 3,14-17; Jl 2,21-27; Iz 54,1), które zwiastują przyjście na świat radości w dniu przyjścia Pana.

Tę radość płynącą z faktu, że Jezus jest pośród swego ludu, Maryja niesie najpierw do swojej rodziny, do Elżbiety, która

„napełniona jest Duchem Świętym i radością, uczestnicząc w sposób naturalny i nadprzyrodzony w wielkiej radości swego syna, ukrytego jeszcze w jej łonie /.../.

Elżbieta odczuwa radość syna i wyraża ją, ale to Duch Święty - według ewangelisty - napełnia oboje taką radością” (DŚ 80,1).

Spotkanie z Jezusem wywołuje radość. Maryja niosąc Jezusa do domu swej krewnej, staje się apostołką niosącą od wieków zapowiadaną radość – Jezusa.

„Zwiastuję wam radość wielką” tymi słowami anioł zaprasza pasterzy do naocznego przekonania się o spełnieniu się mesjańskich zapowiedzi proroków. Znakiem dla nich ma być Maryja, Józef i „Niemowlę, owinięte w pieluszki i leżące w żłobie” (Łk 2,16). Maryja w tym kontekście staje się Tą, która ukazuje Jezusa. Warto zauważyć że Ona w całym wydarzeniu betlejemskim schodzi na drugi plan, by nie przesłaniać sobą Tego, który jest głównym protagonistą zbawczych wydarzeń. Maryja swoją transparentną postawą, ukazuje właściwą rolę apostoła, który nie stawia siebie w centrum ani nie przesłania sobą Jezusa Chrystusa, lecz ukazawszy Go, wycofuje się lub znika z pola widzenia.

Pasterze w betlejemskim żłobie odnajdują zapowiedzianą przez anioła radość i nadzieję dla siebie i swego narodu.

Ta radość przedłuża się i trwa także podczas Ofiarowania Jezusa, kiedy Symeon i Anna pod natchnieniem Ducha zjawiają się w świątyni i w jednej chwili, gdy ich wzrok spoczął na Jezusie, którego rodzice, Maryja i Józef, wnosili do świątyni, oboje odczuwają wewnętrzną radość i pokój, które Symeon wyraża w słowach: „bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie” (Łk 2,30).. „Słowa Symeona stawiają w nowym świetle zapowiedź, jaką Maryja usłyszała od anioła: Jezus jest Zbawicielem, jest «światłem na oświecenie» ludzi” (RM, 16). Znowu Maryja przyjmuje rolę Tej, która, jak apostoł, przyniosła Jezusa. Reszta wydarzeń dokonuje się już jakby bez Niej, gdyż On jest w centrum wszystkiego i na Niego czekali Symeon i Anna.

Spotkanie Mędrców ze Wschodu, jak zaświadcza Mateusz, wywołało w nich radość, gdy ujrzeli gwiazdę, która w pewnym momencie zatrzymała się nad miejscem przebywania Świętej Rodziny. W ten sposób Jezus ukazał się także światu pogańskiemu.

Rolę Maryi w tych wydarzeniach wydatnie zapowiedział prorok w słowach: „W Panu będę się radować, weselić się będę w Bogu, moim Zbawicielu” (Ha 3,18). Apostolskie działanie Maryi jest nieustannym wskazywaniem na Syna, który jest Zbawicielem świata i źródłem jego radości.

2. Pojęcie i rozwój idei apostołstwa

Termin „apostolstwo” (*apostolatus, apostole* – posłannictwo, urząd posłańca) jest uczestnictwem ludzi ochrzczonych w potrójnej misji Jezusa Chrystusa, która niesie ze sobą właściwe dla różnych stanów apostolskie zadania. Posłannictwo to zatem nie ogranicza się jedynie do przepowiadania Ewangelii, lecz obejmuje swym zasięgiem całość zbawczego posłannictwa, do którego powołany jest cały Kościół.

Pierwsi Apostołowie, powołani przez Chrystusa jako świadkowie Jego życia, działalności, śmierci i zmartwychwstania (por. Mt 10,1-8; Mk 6,7; Łk 9,1-2), zostali przez swego Mistrza słowem i własnym przykładem przygotowani do wypełnienia tej misji. W dniu Pięćdziesiątnicy (por. Dz 2,1nn) umocnieni mocą Ducha Świętego, stali się wiarygodnymi świadkami Chrystusa i Jego Ewangelii. Stąd też świadectwo Dwunastu stało się fundamentem apostolskiej misji całego Kościoła. Przekazywana w ten sposób z pokolenia na pokolenia wiara bazuje na pierwszych uczniach Chrystusa, po których kolejne rzesze wierzących przejmują misję przepowiadania zbawczych dzieł Pana.

Od samego początku istniało w Kościele przeświadczenie, że wszyscy wierzący są powołani do dawania świadectwa swojej wiary. Można to czynić na dwa sposoby: słowem, by „uzasadnić nadzieję, która w nich była” (1P 3,15) oraz życiem zgodnym z nauczaniem Chrystusa. Szczególna więź łącząca wierzących z Chrystusem oraz działanie Ducha Świętego sprawiają, że owo świadectwo słowa i życia nabiera szczególnej mocy i przynosi właściwe owoce.

Teologiczne podstawy apostołstwa Kościoła wypracował przede wszystkim św. Paweł w swoim nauczaniu o chrzcie wszczepiającym w Chrystusa (por. Rz 6,3-11), o charyzmatkach, które są udzielane poszczególnym chrześcijanom dla posługiwania wierzącym (por. 1Kor 12,4-11) i o Kościele – Mistycznym Ciele Chrystusa, który nieustannie się rozwija i wzrasta, a wszystkie Jego członki harmonijnie ze sobą współdziałają (por. Ef 4,11-16; 1Kor 12,12-27; Rz 12,4-5).

Teologiczne uzasadnienie ważności apostołskiego działania stało się impulsem do wielu misyjnych wypraw pierwszych Apostołów oraz ich pomocników. Wyprawy te owocowały pozyskiwaniem nowych wyznawców Chrystusa oraz zakładaniem nowych gmin chrześcijańskich. Tradycja ta w późniejszych czasach została podjęta przez zakony, które schryścianizowały niemal wszystkie kontynenty.

Wraz z rozwojem Kościoła uświadomiono sobie rolę biskupów, którzy stojąc na czele poszczególnych gmin chrześcijańskich wraz z podległym im klerem, czuwali nad właściwym działaniem lokalnego Kościoła oraz koordynowali na podległym sobie terenie działania apostołskie. W tym czasie zaczęto dostrzegać także rolę osób świeckich w misji apostołskiej, którzy pełniąc właściwą sobie rolę w życiu prywatnym i publicznym, stawali się świadkami wiary. Świeccy chrześcijanie pełniąc misję apostołską w środowisku swego codziennego życia i pracy, byli nie tylko krzewicielami wiary, szerząc jej zrozumienie i doktrynę, lecz stawali również w jej obronie, przeciw wielu herezjom i błędom. Szczególny wyraz znalazła ta idea w roli króla, jako pomazańca Bożego, który stał na czele państwa oraz bronił wiary swego ludu.

Począwszy od średniowiecza znacznie wzrosła rola zakonów, które w duchu apostołstwa podejmowały się działalności kaznodziejskiej, naukowej, oświatowej i charytatywnej, by w ten sposób przyczynić się do zbawienia wspólnot i poszczególnych jednostek. Także zakony kontemplacyjne zyskały swój apostołski wymiar, gdyż poprzez modlitwę i ofiarę wspomagały działalność czynną kapłanów, sióstr i braci pracujących w świecie. Znaczenia nabrały także różnego rodzaju świeckie bractwa, które szerzyły sobie właściwą działalność apostołską w swoim środowisku.

W czasach nowożytnych, gdy do głosu doszły ideologie i nurty filozoficzne wrogie Kościołowi, znacznie wzrosła rola świeckich gromadzących się w stowarzyszeniach lokalnych i międzynarodowych. Zmieniły się również sposoby apostołskiej działalności – Kościół odkrył potęgę mediów, słowa drukowanego, radia i telewizji. Pierwszym stowarzyszeniem o zasięgu międzynarodowym była Akcja Katolicka, której ramy nadał Pius XI (pontyfikat 1922-1939). Organizacja ta miała charakter pomocniczy w stosunku do duchowieństwa i miała za zadanie wprowadzanie wiary i moralności katolickiej w różne dziedziny życia publicznego.

W kontekście odbywających się od 1961 r. kongresów apostołstwa świeckich, określono miejsce i zadania świeckich chrześcijan w Kościele. Mieli oni w miejscu swego zamieszkania, w pracy zawodowej, w różnych środowiskach wspólnego spędzania wolnego czasu dawać świadectwo nauki Chrystusowej. W rodzinie małżonkowie mieli być apostołami dla swoich dzieci, jako ich pierwsi nauczyciele, mieli za zadanie przekazać im wiarę na bazie przykładu swego życia i modlitwy. W

ten sposób świeccy chrześcijanie mogą oddziaływać na struktury świeckie państwa, administracji czy przedsiębiorstw, by przepoić je zasadami chrześcijańskimi. Stając się zaczynem, osoby świeckie przenikały do szeroko pojętego życia społecznego, nadając mu chrześcijańskie oblicze. W ten sposób role duchowieństwa i świeckich chrześcijan zaczęły się wzajemnie przenikać i dopełniać.

Chrystus powołując świeckich ludzi do apostołskiej posługi, wskazał kierunek, za którym Kościół wiernie podąża, włączając świeckich chrześcijan w misyjną działalność kleru. Dzięki osobom świeckim misja Kościoła dociera do wszelkich środowisk i instytucji, by tam oddziaływać w duchu Ewangelii.

3. Apostolska rola świeckich w Kościele

Podstawą apostołskiej działalności świeckich jest sakrament chrztu i bierzmowania, które wiążą człowieka z Chrystusem i włączają go w Jego misję. Duch Święty, który jednoczy wszystkich wierzących i jest sprawcą owocności apostołskich działań, nieustannie towarzyszy swemu Kościołowi, wspierając go swą mocą. Chrześcijanie włączeni w potrójną misję Chrystusa, podejmują wynikające z tego faktu zadania:

- funkcja kapłańska – łączenie swego życia z Ofiarą Eucharystyczną;
- funkcja prorocka – głoszenie Chrystusa słowem i czynem;
- funkcja królewska – doskonalenie siebie i świata w duchu nauki Chrystusa.

Podejmując swą misję chrześcijanie świeccy docierają na pola często niedostępne dla duchownych i mogą swoją postawą i słowem świadczyć o Chrystusie.

Owocna działalność apostołska ludzi świeckich wymaga od nich stosownego przygotowania w dziedzinie nauki wiary i metodologii pastoralnej, które można zdobyć na wielu instytutach teologicznych, rozsianych w wielu miejscach świata oraz poprzez osobiste studium. Współczesne bowiem wymagania nowej ewangelizacji zlaicyzowanego społeczeństwa, stawiają przed świeckimi chrześcijanami wymóg „formowania dojrzałych wspólnot kościelnych, składających się z autentycznych chrześcijan, świadomych i wytrwałych w wierze i miłości” (K 86,5). Dzięki temu apostołstwo może rozwijać się niejako od środka poszczególnych warstw społecznych. Stąd Kościół z całą mocą popiera tworzenie wszelkich ruchów, stowarzyszeń, bractw i towarzystw, które ożywione nowym duchem i wyposażone w nowe formy działania, mogą skutecznie oddziaływać na te środowiska, które nie znają lub już całkowicie zapomniały o Chrystusie.

Wszelkie ruchy i stowarzyszenia kościelne muszą jednak spełniać odpowiednie kryteria, których zachowanie będzie świadczyło o pełnej przynależności danej grupy do Kościoła katolickiego:

- stawianie na pierwszym miejscu świętości i doskonałej miłości jako celu powołania chrześcijańskiego;
- odpowiedzialne wyznawanie wiary katolickiej w jedności z całym Kościołem;
- udział w realizacji apostołskiego celu Kościoła poprzez czynną obecność i działalność w ludzkiej społeczności;
- świadectwo konkretnej jedności z papieżem i własnym biskupem.

Kryteria te dotyczą wszystkich działań o charakterze katolickim i obowiązują one wszystkie ruchy i organizacje kościelne.

Ważną domeną świadectwa i zaangażowania ludzi świeckich w życie Kościoła jest Liturgia, podczas której osoby świeckie mogą spełniać funkcje nie będące ścisłą

prerogatywą posługi urzędowej: ministranci, lektorzy, kantorzy, schole, nadzwyczajni szafarze Eucharystii, organiści, kościelni, itd.

Właściwie przygotowani świeccy mogą oddziaływać na innych na różnych polach działalności Kościoła: w katechizacji, w szkołach, na rekolekcjach, w redakcjach czasopism czy innych środkach przekazu. By w ten sposób zbawcze orędzie Chrystusa docierało do wszystkich ludzi i narodów.

Świeccy w Kościele stanowią konieczne ramię jego działalności, bez którego misja apostołska Chrystusa nie osiągnęłaby swego pełnego wymiaru i skuteczności. Świeccy chrześcijanie na mocy przyjętych sakramentów inicjacji chrześcijańskiej są powołani do dawania świadectwa swojej wiary, nie tylko na poziomie religijnym, ale również poprzez swoją postawę wyrażającą się w słowach i czynach.

4. Słowo i czyn jako podstawowe formy działalności apostołskiej świeckich

Człowiek podejmując działalność apostołską ma do swej dyspozycji zasadniczo dwa podstawowe środki oddziaływania: słowo, które bynajmniej nie musi ograniczać się tylko do przekazywania treści doktrynalnych, lecz powinno być przede wszystkim słowem miłości, prawdy i dobra względem drugiego człowieka, oraz przykład własnego życia (czyn), który świadczy o jego człowieczeństwie, poziomie kultury osobistej i wierze.

4.1. Apostolstwo słowa

Każde słowo – pisane czy wypowiedziane – jest nośnikiem treści i ładunku emocjonalnego. Stąd też ma ono właściwą sobie moc oddziaływania na drugiego człowieka. Słowo zatem może być dobre lub złe, może stać się słowem apostołskiej inspiracji lub zniechęcenia i negacji. Apostolstwo słowa można rozpatrywać w potrójnym kluczu znaczeniowym:

- Słowo wiary – wiara człowieka rodzi się ze słuchania (por. Rz 10,17). Słowo wiary winno zatem nieść przekaz i uzasadnienie przyjętej doktryny wiary. Słowo to pełni również funkcję obrony, gdy wiara jest atakowana i negowana. Świeccy chrześcijanie posługując się słowem wiary mogą pełnić swą misję apostołską w każdym środowisku i w różnych okolicznościach.
- Słowo nadziei – świadek Chrystusa w swoim słowie wypowiedzianym każdego dnia, winien wlewać w serce drugiego człowieka nadzieję, szczególnie w obliczu jego problemów, cierpienia i bólu. Umiejętność stawania w otwartości serca i umysłu wobec cierpienia drugiego człowieka jest ważnym elementem całości apostołskiego działania. Istotnym elementem jest w tym kontekście także czas poświęcony drugiemu człowiekowi, który jest zawsze czasem poświęconym Bogu.
- Słowo miłości – słowo to kryje w sobie życzliwy stosunek do każdego człowieka pojmowany jako uprzejmość, dobroć, dotrzymywanie obietnic, prawdomówność, szczerłość czy ogólnie pojętą kulturę słowa.

Dopiero na tak wypracowanym fundamencie można budować apostołski czyn, który stanie się przedłużeniem i wzmocnieniem słowa.

4.2. Apostolstwo czynu

Słowo winno w działaniu apostolskim przekładać się także na konkretne czyny i zaangażowanie. na rzecz uświęcenia drugiego człowieka i świata.

Polem działalności chrześcijan świeckich winna być:

- rodzina, w której jej poszczególni członkowie oddziałują na siebie poprzez wspólną modlitwę i Eucharystię stwarzając klimat sprzyjający formowaniu chrześcijańskiej postawy.
- małżeństwo, w którym wierność i nierozzerwalność w dzisiejszych czasach stanowią wymowne świadectwo wiary
- troska o osoby chore i w podeszłym wieku, w myśl ewangelicznej zasady: „Wszystko, czego nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, tegoście i Mnie nie uczynili” (Mt 25,45), która wskazuje na wzajemne odniesienie miłości do człowieka z miłością do Boga – jedna bez drugiej nie istnieje.
- codzienne życie - sfera wykonywanego zawodu, kultury, wypoczynku oraz wszelkich okoliczności życia. Przepojenie ich duchem Ewangelii staje się świadectwem wiary, zaangażowanie w życie parafii i diecezji: przygotowywanie i czynny udział w Liturgii, działalność charytatywna udział w radach parafialnych i diecezjalnych.
- na polu społecznym świeccy oddziałują poprzez zaangażowanie społeczno-polityczne

Apostolska praca ludzi świeckich już teraz nosi znamiona transcendencji, gdyż wykonywana zgodnie z wolą Boga, w postawie uległości wobec Ducha Świętego, który działa w ich sercach, prowadzi do uobecnienia zbawczego planu przemiany człowieka i świata.

Maryja swoją postawą niesienia i ukazywania różnym grupom społecznym i narodowościom Jezusa, stała się szczególnym wzorem apostoła, który zawsze wskazuje na Tego, który jest sprawcą wszystkiego, sama pozostając w cieniu. Jej przezroczystość winna stać się wzorem szczególnie dla wszystkich liderów grup i stowarzyszeń katolickich, którzy nieustannie są narażeni na ekspozycję siebie i swoich charyzmatów, jakby sami byli dysponentami łaski. Pokora Służebnicy Pana jasno określa rolę apostoła, który ma się umniejszać, by Chrystus mógł wzrastać w drugim człowieku.